

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda
 Cluj-Kolozsvár, St. Baron L. P. c. (Brassai-utca) 10.
 Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal — 977
 Zs. N. Sz. — 558
 A kéziratok kizárólag a szerkesztőséghez címzendők. Kéziratokat nem adunk vissza.

UJKEL

ESZAKI POLITIKAI NAPILAP

Ramasetter Róbert

Budapest

I. Diszter 2. II. 3.

450
 460
 Negyedévre — 240
 Egy hónapra — 85
 Egy szám ára pályaudvaron és vidéken is 4 lel
 Bukarestben — 5-

Összeszámlájában
 Egy hónapra — 35-
 Egy szám — 1-50

1924 november 14 Péntek

Cluj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 254 szám

5685. Marchesvan 17

Front a diktátor ellen

Az olasz ellenzék, mely Matteotti óta lehar-
 gába merültek látszott, újra megtalálta lelki
 ismeretét. E lekiismeret parancsára az olasz
 ellenzék elhatározta, hogy többé nem megy be a
 parlamentbe és követelni fogja az új választások
 kiírását. Ez a demonstráció napjainkban, mielőtt az
 angol konzervatívok győzelmétől mámoros az egész
 világ reakciója, igen megnyugtató hat. A meg-
 inathatatlannak látszó Mussolini-diktatura, a fekete-
 ingű faszizmus terrorja — úgy látszik — mégsem
 örökéletű pillérekre épült, s hi van téve annak a
 változandó-égnak, mely a legkegyetlenebb dolgokat
 is a remény sugarával futja be.

Az olasz nép nagyrésze egészen bizonyosan
 megelégedte már a különböző terrorok uralmát és
 vágyik arra a legalább relatív szabadságra, mely
 a szabad elhatározások és eszlekedetek látszatát
 adja. Bizonyos ez is, hogy a diktatúrától a fa-
 scizmusból nincs más kivétel, mint az Olaszország-
 ban, mint a polgári parlamentarizmus vissza-
 állítása. Mussolini diktatúrája tulajdonképpen már
 a Matteotti-féle gyilkosság idején megkezdte, de a
 külső erő csoportosulása, a milícia felvonulása,
 főleg pedig egy kommunista merénylet az egyik
 faszista vezér ellen: hitelték a vég kezdetét.

Az olasz ellenzék elhatározta, mely a passzivitás
 hatalmas erőtorzójából vette eredetét, e pillanatban
 nem tudhatni, hogy el tud-e érni reális eredmé-
 nyeket. De demonstratív ereje e határozatnak ki-
 számíthatatlan lehet, mert nem a népi többség
 igazság látszatát, ami olyan szenzibilis népre,
 mint az olasz, nem fogja eltéveszteni hatását. A
 faszizmus, mely külső hatással tartotta eddig
 bünyében a „panem et circensem” népének tör-
 ténelmi leszármazottjait, kezd elvezetni varázsát,
 annál is inkább, mert a néplelek számára is ér-
 vénytel bir az a közmondás, hogy minden csoda
 három napig tart.

Perse az ellenzéknek az a követelése, hogy új
 választásokat írjanak ki, egészen problematikus ér-
 tékű miadaddig, míg olyan elementaris népkarar-
 tól faszid politikai konstelláció nem jön létre,
 mely lehetővé teszi egy terrormentes választás le-
 folytatását. De az sem lehetetlen, hogy az olasz
 ellenzéknek az új választásokra vonatkozó követelése
 már egy komoly tapasztalatra épít, arra tudni-
 llik, hogy a választók körében erős faszista hangulat
 van, ami az erőpróba esetén az ellenzék javára
 döntő el a küzdelmet.

Az olasz ellenzék számol szíval, hogy a néphangulat
 régen elfeledte a Giolitti idejében fellángolt
 kommunista atrocitásokat és terrorisztikus kilengéseket
 és a két divergens irányú diktatura politikából
 észintén vágyik valami polgári enyhességű kormányzati
 központosításra. A legnagyobb probléma
 mindenestre a faszista milícia leszerelésének és a
 hadsereg politikaiállásának biztosításának. A dikta-
 tura életé, ha nem is örök, de nyújtható. Nyúj-
 tható mindaddig, míg elég eszem-iszomra berendez-
 kedett munkálatok elegendőek ahhoz, aki jó pénzért, olcsó
 dícsértéért hajlandó szegre szeszter a világ megváltó
 ideákat és a saját boldogulásának módszerét tenni
 az egész nép boldogulásának fundamentumává.

Bzony, az olasz ellenzék feladata nem kicsiny
 és helyzete nem irigyelhető. Maga Mussolini ur
 sem a könnyen elintézhető fenyegetések közül
 való. Nem a balkáni, R. dics típusú magókok kö-
 zül való; vétét egy ősi kultúra raffinált heve,
 agyát paraszti fufang és éles logikai készség
 tette termékké a mások, főleg az ellenfelei
 eszén való túljárára. Előnyben van ellenfeleivel
 szemben nemcsak helyzetileg, de erkölcsileg is,
 amit úgy kell értelmezni, hogy egyetlen erkölcsi
 van: megtenni mindent, eszközökre való tekintet
 nélkül, a saját érdekében s emellett megőrizni
 azt a látszatot is, hogy mindent a felszemes nép ér-
 dekében cselekszi.

Nehéz, nagyon nehéz az olasz ellenzék helyzete,
 de segít neki — a kiszolgáltatottsága, melyre se-
 beit mutogatva — ősi római gerzstus! — hivat-
 kozhat a nép előtt. Az olasz nép a hatások rabja
 s ha az ellenzék elég határozottan tudja meggyőzni
 igazságáról, akkor a nép vele megy.

Megoldást nyert a kolozsvári liberálisok válsága

Lepadatu miniszter lesz a liberális párt kolozsvári tagozatának elnöke

(Cluj Kolozsvár, november 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Több mint egy éve már, hogy a
 liberális párt kolozsvári tagozatának akció-
 képességét főképpen személyi természetű belső
 válságok teljesen megértették. A kormány
 kolozsvári exponense, Banescu rektor, aki a
 párt kolozsvári tagozatának megalakulásától
 kezdve annak elnöke volt, főként főszerepet
 vállalt magát a párt belső életében belülről kialakult
 ugynevezett hivatalnokfrakciónál, amelynek
 vezére Metes volt prefektus volt.

Ez az ugynevezett hivatalnokfrakció min-
 den eszököt megfogadott arra, hogy a part-
 szervezeten belül a vezető szerepet a maga
 számára biztosítsa. Az utóbbi hónapokban a
 hivatalnokfrakció már annyira hatalmasodott,
 hogy Banescu rektorok minden egyes intéz-
 kedését kontraharrozta. Ez a belső háború
 rengeteg személyi sértődésnek és pártoskodás-
 nak lett a szülőanyja és igen sok kellemetlen
 pillanatot szerzett nemcsak a párt szervezet el-
 nökének, de a kormánynak is, amely egyre
 fokozottabb aggodalommal figyelt, hogy az
 erélyi liberális szervezetek tulajdonképeni
 központja, a kolozsvári tagozat abszolút akció-
 képességébe súlyed.

A liberális párt bukaresti főbizottsai több-
 ször kísérletet tettek arra, hogy a kolozsvári
 tagozatban megteremtse a szükséges összhang-
 got, ez a kísérlet azonban mindannyiszor cső-
 döt mondott. Későbbben a válság annyira ki-
 éleződött, hogy volt egy olyan idő, amikor a
 miniszterek egyesesen kerítették Kolozsvárt és
 hónapokig nem végezték el hivatalos kolozsvári
 ügyüket csak azért, hogy ne kelljen bele-
 avatkozniuk a pártélet darázs-fészékébe és ne
 legyenek kénytelenek akár jobbra, akár balra
 igazságot szolgáltatni.

A hosszú és improduktív herce-hurcát leg-
 előzőleg Banescu rektor unta meg és mintegy
 két héttel ezelőtt lemondott elnöki tisztéről. A
 vezér nélkül maradt párt szervezetben termé-
 szetesen óriási versengés indult meg az árván
 maradt elnöki státusért és a személyi kom-
 binációk egész sora került szóba.

A kormány azonban semmiképpen sem akarta,
 hogy a párt szervezet munkaképes éget továbbra
 is megbénítsák a személyi torzalkodások és
 radikális eszközökkel gondoskodott a válság
 végső megoldásáról. A párt tagozata ugyanis
 néhány nap múlva kongresszusra ül össze. A
 kongresszus legfőbb feladata az elnöki tisztség
 betöltése lesz. A kormány jóelőre gondoskodott
 már, hogy a pártvezetés elnöki tisztségébe
 saját exponensét juttassa be és pedig Lepadatu
 kuluszminisztert, akinek a személye a legal-
 kalmassabb arra, hogy a hónapok óta húzódo-
 válságot megoldja. A napokban összeülő kon-
 gresszus már csak szankcionálni fogja a kor-
 mánynak ezt a kivánságát és Lepadatu már
 előre elhatározott elnökségét forma szerint is
 határozattal fogja emelni.

Véget ért az osztrák vasútsztrájk

Az egész országban megindult a forgalom. Teljesítették a vasutasok követelését. Felemlék 25 százalékkal a személyszállítás tarifáját

(Bécs, november 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kedden este hat órákor kezdődtek ismét
 a tárgyalások a sztrájkoló osztrák vasutasok és
 a kormány képviselői között. Günther vasuti
 elnök, akinek lemondását a kormány tudva-
 levő eg nem fogadta el, kijelentette, hogy a
 vasuti vezérigazgatóság hajlandó új javaslatokat
 kidolgozni és meghívta a szakszervezetek kép-
 viselőit másnap déli tizenkét órára. A keddi
 megbeszélés már egész barátságos szellemű volt
 és a szövetségi vasutak elnöke nyomatékosan
 kifejezésre juttatta azt az óhaját, hogy a sztrájk
 mielőbb véget érjen. A szakszervezetek szintén
 ennek az óhajuknak adtak kifejezést. Már ezen
 a megbeszélésen nyilvánvaló volt, hogy
 a mátnapi tárgyalás eredményes lesz.

A vasutasok követeléseiben a főszólt arra
 helyezték, hogy a fizetések megjavításának a
 mértékét már most állapítsák meg. Ez a fizetés-
 emelés 180 milliárd korona többletet jelent az
 állami költségvetésben, aminek fedezetéről a
 kormány nem tudott gondoskodni, mivel nem
 akart újabb tarifaemléseket végrehajtani. A
 vasuti vezérigazgatóság végre is rázárta ma-
 gát, hogy revízió alá veszi ezt az álláspontját.
 A szerdai tárgyalások már ebben az értelemben
 folytatók és így az államvasutak főigaz-
 gatósága és a vasutasszervezetek képviselői tel-
 jes megegyezésre jutottak. A megegyezés lé-
 nyege egy olyan fizetési táblázat megállapítása,
 amelyet az árak hullámzása többé nem befolyásolhat.
 A megegyezés után a vasutagazgatóság és a
 vasutas szakszervezet közös utasítást adott ki,
 amelyben közlik az összes alkalmazottakkal,
 hogy

a vasuti forgalom a november 13-ikára
 virradó éjjel ismét megindul.

Az utasítások mindenhová idejében meg-
 érkeztek, úgy hogy a szerdáról csütörtökre
 virradó éjjel a forgalom az egész országban

ismét a normális keretek között megindult.

A vasutagazgatóság elhatározta, hogy a mu-
 tatózó kiadás többlet fedezésére a személyszál-
 lítási tarifát huszonöt százalékkal felemeli. Ez-
 zel szemben a teheráru-tarifát változatlanul meg-
 hagyja, mert ennek az emelése a szükségleti
 cikkek, főleg élelmiszerek árának emelkedését
 vonná maga után. Be fognak vezetni továbbá
 bizonyos takarékosági rendszabályokat is, ame-
 lyek segítségével remélik, hogy az államvasutak
 mérlege egyensúlyba lesz hozható.

A vasútsztrájk befejezése után Seipel
 megjelent Hainisch elnökkel, akitől

újra megbízást kapott a kormány-
 alakításra.

Seipel kérte a nemzetgyűlés főbizottságát, hogy
 a kormányalakításról szóló indítványát később
 tehesse meg. Valószínű, hogy Seipel csak ked-
 den nyújtja be a kormány listáját, amiből arra
 következtetnek, hogy az egyes tárcákban jelen-
 tős változások lesznek.

A kormány lemondása és a vasútsztrájk
 határa alatt a politikai élet rendkívül meg-
 élénkült. A többségi pártok a sztrájk alatt és
 után számos értekezletet tartottak, amelyen a
 kormány lemondása következtében beállott új
 politikai helyzetet vitatták meg. Seipel új ka-
 binet alakításának legfőbb feltétele az lesz, hogy a
 parlamentnek bizonyos törvényjavaslatokat
 kell elfogadnia, amelyek garanciát nyújtanak
 arra, hogy a szanaszálás művének végrehajtását a
 jövőben hasonló incidensek nem fogják meg-
 zavarni. Hogy mit fognak tartalmazni ezek a
 javaslatok, azt még senki sem tudja és a kan-
 cellár sem nyilatkozott róla. A munkakörök
 attól tartanak, hogy

a kancellár a sztrájkjognak bizonyos
 mértékű korlátozására gondol.

Amennyiben Seipel kijelentéseiben csakugyan
 erre célozott, akkor a szocialisták a legelősebb
 és legelkeseredettebb harcot fogják megindi-
 tani a kormány ellen.

Mentési akció a tönkrement intellektuelek érdekében

(Cluj-Kolozsvár, nov. 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nyár végén Karlsbadban ülészet zsidó világsegély-konferencia, mint ismeretes, olyan értelmű határozatot hozott, hogy figyelembe vesszi azokat az intelligens segélyre szorulókat is, akik önhibájukon kívül jutottak nyomorba. Ezek között első szomorú helyen állanak az oroszországi pogromok áldozatai, akik Közép-Európa különböző országaiban a le nagyobb nyomorban és a legkésőbbbejövő bizonytalanságban élnek.

E határozat nyomán a Welthilfskonferencia intellektuális osztálya már kapott közvetlen statisztikai adatokat szoktól, akik a világ minden táján hazájukból kiűzve, egzisztenciális gyökereiktől megfosztva tengődnek. Megrendítő tragédiákat mesélnek ezek a jelentések. Egy minski orvos, aki az ellenforradalom elől szökött meg, mint napszámos tengeti életét. Ho y felesége és családja hol vannak, minden fáradozása ellenére nem tudja kinyomozni. Valószínűleg áldozatul estek a csőcselék szennvedélyének. E y mohilevi ügyvéd, egy odesszai híres szemorvos, egy petrográdi tanár, egy gyomorbeteg specielistája Caaroból, írók, újságírók p-naszos levelei tárják fel a mérhetetlen nagy nyomort, amely e szerencsétleneket napról-napra betegbé és tehetetlenbé teszi.

Híres orvosspecielisták francia autómobilgyárakban napszámosokként dolgoznak és boldogok, ha naponta tizenöt-husz frankot ker-ének. Vannak olyanok is, akik lezártak a bányába és szemet bányásznak, vannak, akik hogy éhen ne haljanak, utcásprészt végeznek.

E levelek birtokában a világsegély-konferencia irodája elhatározta, hogy a világ nagyobb centrumaiban bizottságokat fog megegyezni tisztán azzal a céllal, hogy ezeket az intellektueleket a végleges elűzésről és eh mhalástól megmentse. Körleveleket inéz mindenekelőtt a hitközségekhez, akiket arra kér, hogy erre a célra járuljanak nagyobb összegekkel. Ugyanígy a jótékony intézetekhez is. Ha egy nagyobb alapot sikerül összehozni, akkor ennek kamatából folyósítani fognak kisebb összegeket a segélyre szoruló intellektuelek számára addig, amíg ezek valami elhelyezkedést nem találnak. Hogy elhelyezkedhessenek erre nézve egy külön akció fog megindulni, szintén a világsegély-konferencia részéről.

— Veszedelmes méreteket öltött a görögországi bolsevik agitáció. Athenből jelentés: A bolsevista agitáció mind veszedelmesebb méreteket ölt. A miniszterek és a vezető politikusok fenyegető leveleket kaptak és állandó őrizet alatt állanak. Cavallában a kommunisták összehittköttek a katonasággal.

A törvényszék elutasító végzést hozott Grozavescu és az Operaház kölcsönös pörében

Mindkét fél követelését elutasították

(Cluj-Kolozsvár, november 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mindenki előtt ismeretes az az incidens, amely a román operaház és Grozavescu között másfél évvel ezelőtt történt és amely azt eredményezte, hogy a ma már világszerte ismert és becsült művész megvált a román opera kölcsönéből. Az affér azzal kezdődött, hogy egy alkalommal az opera a Bajazzokat és a Parasztheosületek tűzte ki ugyanazon estére előadásra. A színházat már zsu-fúlásig töltötte meg a közönség, amikor közvetlenül az előadás kezdete előtt Popovio-B-yruah igazgató levelet kapott Grozavescutól, amelyben az bejelentette, hogy az előadás nem vehet részt, mert meghűlt és berekedt és így lemondja a szerepét. Az utolsó pörben Grozavescut nem volt kívül helyettesíteni és a függöny elé lépve felolvasta Grozavescu levelet, amelyben ő szerepét lemondta és kijelentette, hogy tekintve, hogy nincs mivel pótolni Grozavescut, ezért az előadás elmarad és a megváltott jegyek a legközelebbi előadásra is érvényesek maradnak.

A közönség csalódottan távozott a színházból, az igazgató pedig színházi törvényszék elé állította Grozavescut, aki azzal érvelt, hogy már napokkal ezelőtt kérte az igazgatót, hogy indisponáltsága miatt egy este ne lépjen fel két szerepben. Az igazgatóság azonban többszöri kérésre elől a lehető legmegevebben elzárkózott, annak ellenére, hogy annak idején az igazgatóságnak lett volna még módja gondoskodni helyettesítéséről. Amikor az opera igazgatója semmi módon sem akart engedni a megváltásból, neki nem maradt más választása, le kellett mondja az előadást.

Az igazgató ezzel szemben arra az álláspontra helyezkedett, hogy Grozavescunak betegége csak ürügy volt arra, hogy lemondhassa az előadást és amennyiben valóban beteg volt, úgy annak csak ő az okozója, mert az előadás előtt naponta nagyszámú közönség előtt tartott hangversenyt és ha rosszul érezte magát, nem szabad lett volna a hangversenyt megtartani.

A színházi fegyelmi bíróság Grozavescut hibásnak mondta ki, hogy a betegség csak az utolsó pörben közölte az igazgatósággal és így az ő hibájából maradt el az előadás és ezért kártérítésre ítélték, majd mikor Grozavescu vonatkozott eleget tenai az ítéletnek, az őssz-s állami színpadoaról leültették. Grozavescu erre kitért az operaház köte-

lőkéből és a kolozsvári operaház igazgatóságától végkielégítést követelt. Az igazgatóság Grozavescutól megtagadta a végkielégítést, amiért Grozavescu polgári per útján próbálta az operaházról végkielégítésre a határozati fizetését behajtani. Mintán Grozavescu a bíróságnál megtette a feljelentést az operaház ellen, az operaház is keresetet adott be Grozavescu ellen harmincezer lejnyi kártérítésre, amely kára úgy merült fel, hogy az elmaradt előadások sokan visszaváltották a pénzáránál a jegyeket és így az operaház körü belül harmincezer lej jel károsodott. A kolozsvári járásbíróság az ügyben már egyezben ítéltékett és határozta szerint úgy az operaházat, mint Grozavescut elutasította kérésével.

Az ügy felelőbezés folytán a kolozsvári törvényszék polgári bírósága elé került, ahol Bá-liant dr. tanácsa ma délelőtti foglalkozott a kártérítési keresettel. A tárgyaláson Grozavescu képviselőjében dr. Bratu, az operaház képviselőjében pedig dr. Ciordariu ügyvéd jelentek meg. A perbeszéd megindulása után a bíróság ítélethozatalra vonult vissza, majd rövid tanácskozás után kihirdette ítéletét, amely szerint Grozavescut elutasította kérésével. A bíróság az opera keresetét sem akceptálta, mert az operának a színházi fegyelmi bíróság útján kellett volna a kárt felbecsülnetui és a fegyelmi bíróság végrehajtásaképpen a nála lévő ötvenszer lej kaucióból levonnia. Az opera elmulasztotta ily módon kárpótolni magát és ezért a bíróság kártérítési keresetüket visszautasította. A bíróság a feleket utasította a rájuk eső perkielégítések megfizetésére.

A törvényszék polgári tanácsának ítéletével az ügy előreláthatólag nem nyert még teljes befejezést, mert a felek az ítélet kikézésítésé után valószínűleg az elutasító ítéletet meg fogják fellebezni és így az ügy felsőbb bíróságok felé foglalkoztatni fogja.

— A zenei kultusz új példája. Egész új fajta zenei kultusz honosította meg Szerbiában. A „Srbsko Kolo“ nevű szarajevói zeneegyüttes Bosznia és Hercegovina minden vidékének nép-énekeseit és jobb hegedűségeit felszólította hogy a legközelebb Szarajevóban megtartandó dalversenyre jelenjenek meg. Itt egy bizottság előtt az énekesek elő fogják adni a régi népdalokat és daleket. Ezeket lemozolják és leköltészik. Az ilyen módon gyűjtött zenei és époszi anyag modern feldolgozására pályázatot fognak kihirdetni.

A santa Fiske

Zsidó koldusregény

(20)

Ira Mendele Moicher Szfórim Fordította Székely Béla

IX.

Chaje Trajne ugyan jámbor, derék asszony, a poloskái azonban annál gonoszabbak. Alig döltem le a kamrában egy lócára, rámrohantak és háborút kezdtünk egymással. Mind a két fél elszántan harcolt, — ők a csipéseikkel, én a kezemmel. Reámásznak és én magasra ugrom. Igényeket is támasztanak: „A lóca a mienk! Respektálj bennünket Reb Jide és hagyd magad harapni“. Szipákolok, beleharapok az ajkamba és teljes erőmből vakarózni kezdek, ők csipnek és én vakarózom; ők rajtam ugrálnak, én pedig a párnán. Az ördögbe ezzel a párnával! A háromlábú sámli felborul, a mosdóvizet agyagkorsó eltörök; a molyog csak úgy nyüzsgöng; a szétszakadt párnából pedig az orromba és szemembe száll a pihe; a lóca nyikorog alattam. Micsoda láрма, igazi nagyüzem. Olyan vagyok, mint az örült és egyik oldalomról a másikra dobálom magam. De hiába: nem hagynak fel a csipéssel. Minden poloskától büzik! Az ügy kezd már túlságosan buta lenni és így elhatározom magam, hogy kivándorlok. Elhagyom a fekvőhelyemet, az ablakhoz megyek, hogy legalább friss levegőt szivhassak és kitekinthessek az Isten világába.

A kék égen nyugodtan uszik az aranyzintű hold. Sugárzó arca igen komoly és gondolkodó. Körülöttünk néma csönd!... Édes ábrándozás fog el, a hold szivemhez beszél és minden pillanatban darabokba szaggatja a lel-

kemet. Különbféle érzéseket ébreszt fel bennem és mindig magammal kell foglalkoznom. Keserű, kínlódással teli életemre gondolok, sértésekre és önmarcangolásokra, mindenféle gyöt-relemre és a sors csapásaira; a régiekre és az ujakra; és úgy panaszkodom, mint egy beteg, gyöngye gyermek az anyjának: „Oh anyám, úgy fáj!... Oh mennyit kell kínlódnom! A fejfájás, gyomorfájás ugylátszik igen kevés, mert még az emberek ellenszenvétől is szenvednem kell. Valóban nem elég, hogy nekem is megvan a magam sebe és fájdalma, még másoktól is annyit kell kiállanom! Lélegzeni is alig tudok és mégis vannak olyanok, akik még ezt a rongyos életet is sajnálják tőlem. Oh anyám, hogy fáj, hogy sajog!“

— A hold komoly, gondolkodó arcával rám néz és úgy érzem, mintha vigasztalna: „Csöndesen, szegény gyermekem, csöndesen! Hát mit tegyünk?“ A szivem még jobban sir bennem, forró könnyek gyűlnek a szemeimbe, a kezembe hajtom a fejem és arcomat, a levágot pajesszel a hold felé fordítom: hadd lássa legalább ő is!... Az érzések egész örvénye keletkezik bennem, valami a szivembe kap és gondolatokkal áraszt el. Szemeim, — amelyek könnyekkel vannak telve, akár az érvágó vérrel, — szomorú könyörgéssel bámulnak ki a világba. „Segítség! Segítetek, könyörüljete rajtam! Ugy fáj!...“ A beteg gyermek — szegény — ébred így fel a késő éjszakában, jajgat és panaszkodik, nézeget aprócska szemével és könyörületességért könyörög. De senki sincs itt, egy lélek sem. Senki sem hallja! Mindenki alszik! Csöndesen!... Csupán egy kutya áll őrt az utcán, a farkát behuzta, a fejét az égnek fordítja és hidegvérrel a holdat

ugatja. A hold azonban nyugodtan, közönyösen uszik tovább és mit sem törődik a kutya-ugatással...

Kissé megkönnyebbül a szivem. Hirtelen szelid érzés fog el: remény és néma vigasz; — olyan érzés ez, mint amikor a zsidó jól kisírta magát az Isten előtt, — ez az érzés olyan lágya teszi az embert, mint a tészta, végtelenül jóvá a késszé arra, hogy lelket feláldozza, az egész világot körülölelje és a legnagyobb szeretettel csokolja.

És talán a poloskák nem Isten teremtséi-e? Mit is tehetnek szegények arról, hogy bűdösek? Mit is tegyenek, ha már olyan a természetük, hogy harapjanak? Nem gonoszágából, gyűlöletből, vagy daczból teszik, hanem, hogy életüket fenttarthassák. Szegények inni akarnak, idegen vérrrel jóllakni. Nos, én fel akarom áldozni magam. Talán életemben első ízben van poloskával dolgom? Melyik zsidó nem tudna róluk dalt zengeni?

Elmegyek az ablaktól és „a te kezeidbe ajánlom a lelkem“ szavakkal újra levetem magam a lócára. És rögtön elalszom. Nem szeretem álmaimat elbeszélni: hiszen csupa butaság.

Másnap reggel nagy fáradtságomba került a felkelés. Minden tagom fáj. A kényszerűség azonban rámparancsolt és feltápáskodtam fekvőhelyemről. A zsidó folytonos sietségben él. A szükség arra kényszeríti, hogy lósson, fusson, dolgozzon. Ha egy percre is felhagy a nagy sietséggel, máris úgy fekszik ott, mintha agyonütötték volna. Csak ünnepnapokon ér rá a zsidó, hogy megérezze a fájalmát és ideje legyen betegnek lenni.

(Folytatás következik.)

Zsidó gyűlölet. Itt mormolnak az egyetemes javátartó nagy kincsdamban so

Visszag-nál, akinek köszöni-tudni, tudni, h-Jacolie, a egy és egy asszolták), Amsterdam, hogy a lehozta Eucisülésát Perazzi velrisban mámantot és ban jutott p-erbe, An gyémántcsis a vallashab országába. zsidó. Ker-hogy Holla fenn, a zsipart. Mússidők dolg Braziliából szüntén jőre

Érdekes az ipar szimindössé m. Akkor még hozták monvették igény olyan, amel hogy a hetmantmentök kások után négyezár h munkások, d halg Ely idutána a bérlobat szerve amelynek m kások van müködik.

Ujabb kugyanis az eólokra is k. A háboru a állott keresz a hadigazda drágakövek kőszirtis ip 1920-ban áll elismult.

A gyém széndioxid formában és mánttal körint Gsp-gyémántok angol gyémán Mines Lt, amely ké-öb volt. A gysó ják, e szőljékészül a b ipari előlokat A gyémántfi ságu vertikál ezerö-száz fo gyémánttal e hirtett koroz

A nyeregvál forgalom selejtes gyém Amsterdam lyekből egy karát tudvale esiszolnak oly szás karátos. tömegarut b hogy minde eszilogs és

raház igazgatóság... Az igazgatóság Grozavescu... próbálta az operaház napi fizetését... a bíróságnál... peraház ellen, az... Grozavescu el... ártására, amely kára... maradt előadás... zárnál a jessyeiket... al herminózer lej... ri járásbírósig az... zett és határozta... mint Grozavescut

n a kolozsvári tör... é került, ahol Bá... foglalkozott a kár... alason Grozavescu... operaház képvis... ügyvéd jelentek... gátása után a bír... szsa, majd rövid... e ítéletét, amely... itotta keresetével... sem akceptálta... feyelmi bíróság... felbecsültetői és... képen a nála lévő... nia. Az opera el... ótolni magát és... eresztést vissza... utasította a rá... sére.

hátsónak ítéletével... nyrt még teljes... let kikézbese... ítéletet meg fog... felsőbb bíróság...

vidéje. Egész új... meg Szatmáron... evi zeneegyüttes... vidékének nép... szólította, hogy a... tartó dalosver... bizottság előtt az... népeposztokat és... költészt. Az ilyen... anyag modern fel... hirdetni.

odtan, közönyösen... törődik a kutyá... szivem. Hirtelen... néma vigasz; —... zsidó jól kisírt... az érzés olyan... a tézsa, végtel... elkét feláldozza... és a legnagyobb

ten teremtési-e? ... hogy bűdösek? ... a természetük... szásból, gyűlő... em, hogy életf... inni akarnak... fel akarom ál... első ízben van... sidó nem tudna

a te kezeidbe... ra levetem ma... om. Nem sze... szén csupa bu...

gomba került... a kényszerűség... szkótam fekvő... ietségben él. A... lósson, fusson... felhagy a nagy... mintha agyon... pokon ér rá a... mát és ideje

Hollandiai levelek

Kösti dr. Markus Krámer

VIII.

Zandvoort, november 6. Mielőtt elutaznék a gyűjőru országból, ismét a tengerpartra megyek. Itt Zandvoortban halgatom a hollandok mormolásait. A „Pavilion Roche” nevű kávéház az egyetlen, amely még nyitva van és ahol a jávatáncot járják. Ez a szívet adja Hollandia nagy kincseit, a gyémántot, amely Amsterdamban sok száz embert foglalkoztat.

Visszagondolok látogatásomra Van Dam uránál, akinek legrégibb és leghíresebb gyémánt-készítő műhelyét meglátogattam alkalmam volt. Tudni, hogy a Koh-i-Nor, az Excelesior és a Joelle, a Kullin-u nevű gyémántok (ez utóbbi egy és egynevegyfont súlyú volt mielőtt megcsiszolták), amelyek világhíre tettek szert, Amsterdamban dolgoztatták fel. Igaz ugyan, hogy a legrégibb gyémántokat Angol-Indiából hozták Európába. s igaz, hogy a briliánsok csiszolását nem holland ember, hanem Vincenzo Peruzzi velencei ember találta fel és noha Párisban már a XIV. században csiszolták a gyémántot és Hollandiában csak a XV. évszázadban jutott be előbb Brüggebe, majd Antwerpenbe, Amsterdamba, mégis Hollandia lett a gyémántcsiszolás hazája. A gyémántcsiszolókat a vallásábróra vihár keretbe a türelmesség országába. Közöttük már akkor sok volt a zsidó. Kereskedő és munkás egyaránt. Mint hogy Hollandiában a óhr-ndszer nem állott fenn, a zsidók akadálytalanul tűzhatték ezt az ipart. Műd a mai napig tulnyomó részben zsidók dolgoznak a gyémántok körül és akik Braziliából hozzák újabbban a gyémántokat, szintén jórésben zsidók.

Érdekes, hogy a napoleoni háborúk után az ipar szinte tökre volt téve. 1830-ban már mindössze négy készítőműhely állott fenn. Akkor még a hengereket léőrök segítségével hozták mozgásba, de 1840-ben már gőzrőt vettek igénybe. Ma sok gyar van üzemben, olyan, amelyek a csiszolószerkezet bérbeadják. Mint hogy a hatvenes években a délamerikai gyémántmunkók kihalásának megkezdődött, a munkások után nagy kereslet indult meg. Heti négyezer holland forintot is kerestek ezek a munkások, de a konjunktúra nem tartott sokáig. Egy időben munkanélküliség állott be és utána a bérek leszorítása. Ez a gyémántcsiszolókat szervezkedésre ösztökélte. Szakszervezetük, amelynek megalakításában Henry Polák munkások van a legnagyobb része, ma is sikerrel működik.

Újabb krízist a háború hozott, amikor ugyancs az emberek takarékoskodtak és ipari célokra is kevésbé vették igénybe a gyémántot. A háború alatt egy időben nyolcezer munkás állott kereset nélkül. Később azonban, amikor a hadigazdálkodók, akik a valuta ingadozására drágakövekbe investálták pénzüket, a gyémánt-készítő ipar újra fellendült. Újabb krízis 1920-ban állott elő, amely azonban ma már elmúlt.

A gyémánt tudvalevőleg kikristályosodott széndioxid oktaeder, vagy rombodoktaeder formában és keménysége miatt csak a gyémánttal készíthető. Feltaláláuk helyei szerint Gap-gyémántoknak, vagy brazilai stb. gyémántoknak nevezik őket. A legnagyobb angol gyémántbányák a De Beers Consolidated Mines Lt, amelyet C. Col Randes alapított és amely később a Diamond Syndicate tulajdona volt. A gyémántokat hasítják, fűrészelik, vágják, csiszolják. A nagyobbik hasított részből készült a briliáns, a kisebbekből rendszerint ipari célokra szolgáló szerszámokat készítenek. A gyémántfűrész egy tízcentiméter vékony, szögletes keretű, amely percenkint négyezeröttszáz forgást tesz meg. A követ nyers-gyémánttal csiszolják, majd gyémántporral behintett keretbe emelik.

A nyersgyémánttal való kereskedelmén kívül forgalomba jön még az ipari gyémánt, a selejtes gyémánt és az úgynevezett foglalt áru. Amsterdamban olyan köveket csiszolnak, amelyekből egy karóra száz darab megy. Egy karát tudvalevőleg egy ötdög gram. De visszaot csiszolnak olyan is, amely háromszáz és öt száz karátos. A közönséges gyémántokat mint tömegáruat bocsátják áruba és pedig úgy, hogy minden kö külön, nagyság, tisztaság, csillogás és egyéb tulajdonságok szerint van

elkülönítve. Ezeknek az árát külön-külön állapítják meg és együttesen az egész partit. A gyémántbörzén kívül az Amsterdamban is nagy fizetéseket köntek, különösen külföldiek. Az új börze mindössze tízezer éves és felépítése 650 ezer holland forintba került.

A börze tagjának lenni elég egyszerű dolog. Két éves bűntelen kereskedői életet kell kimutatni, vagy három éves ugyanóki működést és holland állampolgárságot.

Megemlítettem Van Dam hatalmas készőit

Egy mormon cseléd lány a többnejűséget hirdeti Szatmáron

Az Utolsó Napok Szentjeinek kiköltötte Romániában. Egy szekta, ahol közfelkiáltással választják az apostolokat. A halmi reudőcség letartóztatja a prédikátort

(Satu-Mare, nov. 13. Az Uj Kelet kiküldött tudósítójától) Tövecsék eleresése végett: Uj Cion — ahoan a prédikátor jött — nem Palesztinában fekszik, hanem Észak-Amerikában, valahol a Nagy Sós-tó környékén, Utah államcskéban. Uj Cionban laknak Josef Smithnek, a nagy mormon próféta és követőinek szellemi lezárogatói, a mormoniták, akik megnak az Utolsó Napok Szentjeinek (Latter Day Saints) nevezik.

Egy bizarr szekta keletkezése

A mormonok bizarr és fanatikus szektája egy bizonytalan értékű és jelentőségű regénynek köszönheti létezését. A könyv, mely „Mormon” címen egy negyvenéves ifjú és egy cinos, fiatal leány édes- és szerelmi történetét tárgyalja meglehetősen révid, 1842-ben jelent meg. Szerzője, Spaulding presbiteriumi prédikátor, jóasarata, deves, engedelmessé szolgált volt az Egy áznak, ahinek kétség-telenül nem voltak vallásfordulási végysai vagy szándékai és távolról sem sejtette, hogy egyszerű szerelmi mesejelet egy zavaros és konok erkölcsi árdat génezist nyitja meg.

Smith elővasta a „Mormon”-t és esodálatos dolgot képzelt Spaulding prédikátor skolasztikus együgyűségű sorsai mögé. Egy-két év múlva már megjelenteti a regény második kiadását, de teljesen önkényes módon kibővíti és egyonmagyarazza az egyes résleteket, a szöveget bibliai szövezzévé teszi, kinyilatkoztatásainak és látomásainak újabb fejezeteket épít, az egészet még átszövi a Jövőről szóló profeciával és egy filozófikus egységet adva a páter szerelmi történetének, összehenyseríti a mormon Testamentumot.

Az új szerű Bi lia és Smith rajongó munkálkodása nyomán hamarosan megszületik a mormon szekta. Ezernyi zavaros képzetektől és tehütek öszefoghatatlan tömegétől kristályosodik a fanatizmus, mely a mormonitákat Savonarola hánt, mámoros hívőhez teszi hasonlatossá. Smith öszveveri a Biblia, a bevándorlás és az őszaryás egyéni elképzelésének mitoszait és megalotja az aliz kétemetőrlős szekta évezredes történelmi multját. Lássankent kialakul a mormonizmus teljes vallásbölcsélete is, lehetetlen keverése a pogány és egyistenhívő eszmeeknek melyekből csak egyetlenegy dolog világlik ki érhetően és kétségbe nem vonhatlan: a többnejűségek és a páter familiásnak, mint isteni gondolatnak és parancsnak törvénye.

A mormon férfi köteles több feleséget tartani, a mormon asszony feltétel nélkül engedelmessédk férjének: ime Smith vallásodexének két alapvető, társadalmi tétele. Azt, aki Spaulding prédikátor metamorfizált szerelmi regényének rendelkezéseit megérti, az aggokból és patriciu-okból összeállított, korlátlan ítélző joggal felruházott egyháztanács akár halálal is büntetheti.

A mormoniták száma 80 év alatt, a végnélküli, durva üldözések ellenére, folyton emelkedik. Most mintegy másfélmillióan vannak. Azelett teljesen elzárkózva a más vallásuktól önmagukban éltek, újabbban a mormon egyház világszerte agitációs tevéenységét fejt ki. Londonban már felépítették a mormon templomot, Svédországban, Németországban pedig megalapították az első szektát. Érdekes hogy a mormon apostolokat a Smith öszszállította ritus szerint közfelkiáltással választják meg a hívők nagygyűlése.

Egy mormon apostolnő Szatmáron

A szatmári apostolnő, aki visszavándorolt a Sós-tó távoli városából, egyszerűen P. Marikának nevezik. Polgári foglalkozására nézve cseléd, de ez senkit se fosszon meg a történelmet megillető illuziótól. Az Ur utjal kiszámíthatatlanok és egy egyszerű cselédke lelke az igaz tanítások csendálatos és végtelen tengerét foglalhatja magában. P. Marika

műhelyeit. Orsiai épület ez, ahol több mester dolgozik. Ugyanabban az épületben készítenek gyémántfűrészeket is. Egy munkás, akivel beszélgetek, elmondja, hogy sok évig tart, amíg ezt a mesterséget az ember elsajátíthatja. Az átlagos fizetés mostanában ötven-hatvan forint hetenkint, régi munkások azonban száz forintot is el tudnak érni. Vannak gyémántok, amelyeket h-téken át kell dolgozni.

Bucszom a drága országtól. Köröskörül a tenger dalolja a bucsustrófiákat.

Az apostolnőt letartóztatják

A néhsi igazhirdetőket keblükre vették tenyerüket, hatukra hasznuk és az apostolok lovsin bejárták az egész világot. Nem lehet esodálni tehát, hogy P. Marika, ahinek minden szétről való ismerete néhány szentnek történetében és pár bibliai szövegekben merült ki, utánozta a régi apostolokat és próféta munkáját kiterjesztendő, elindult a határ felé hogy idegen országokban is meghirdesse Josef Schmidt tanításait. Szakadt kezarába belagyöngösölvén a maradék rópiratokat, egy busési delelőtt végigrotta a szatmári utcákat és hiért arra az országra, mely Halmi át Csahországra vezet.

Öreg estén aztán a szegény, kóbor apostolnő a határrendőrök letartóztaták. Nozza, hol az utlevél? Az bizony ninesen. E helyett egy rongyos kosár, tele rópirattal, agitációs fűszettel és kiáltványokkal. Csupa korpusz deliati. Mert hiszen a házasságtörés monogámiát szigorúan ellenőrző Romániában a többnejűség hirdetése, akár isteni parancs formájában is, közönséges bűntény. Merénylet az erkölcs, a becsület és törvény ellen.

Es a kései apostolnő, aki 1924-ben, az expressz és a repülőgép korában vállalkozott arra, hogy per pedes apostolorum egy akolba terti a szívet, évezredes pódára bocsútták a börtönbe, hogy rideg cellájának magányában megegyeszen számot v. thessen Spaulding prédikátor szerelmes regényének és az Ur bizarr kinyilatkoztatásainak vonatkozásával.

Mikes Iare — Megújítják a lejárt kereskedelmi szerződéseket. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztériumban tegnap értekelet volt azoknak a kereskedelmi szerződéseknek az ügyében, amelyeket a külön szerződéssel nem bíró államokkal a kormány kötni akar, vagy amely szerződések már lejártak. A kérdéssel ezután a kormány gazdasági bizottsága foglalkozni.

Amerikából való visszatérte után Halász József városi tisztviselőnél teljesített működését de végre is, apostolok legbőbbe paraszti sorból származott és ilyen alapra Marika misziója sem vonható kétségbe. Kétségtelen, a cselédleány nem öszszantától tért meg a bűvös és hitetlen Európába. Gazdag podgyász helyett tehetélyes mennyiségű rópiratot és néhány testes könyvet hozott magával, amelyek jórészt fölöletés a mormon vallás tanításait és filozófiáit. P. Marika a térítést természetesen a cselédleányok között kezdte meg, akik Szatmáron sem kevesebé naivok, mint bárhol másutt a világon. — Az ur egyetlen kinyilatkoztatása a többnejűség parancsa! — mondotta mély meggyőződéssel. — A férfi az örökévalóság képe s a mi feladatunk hogy ez a kép egyre fényesebben és tisztábban ragyogjon. Az Ur parancsának betartása a mi önfeláldozásunkat jelenti... de a Tulvilágon elnyeritek érte jutalmatokat!

Valóban, több szempontból vitatható az, hogy P. Marika házasságelmélete kedvező, vagy kedvezőtlen-e a nőkre. De tény az hogy Marika prédikátor hívei szaporodtak és egyre többen voltak azok, akik hajlandóságot mutattak arra, hogy a házasság szenteségében többekkel megöszsák a férj birtoklásának szenteselmeit és mártírumságát. Valóságos kör képződött Marika körül, aki — mondják — beteges fanatizmussal térített, vitatkozott és fáradozott, hogy egy jelentéktelen kisvárosban elvessze Smith pszichozájának meggyőit. A huszonhárom éves, de a munkában már elnyűtt apostolnő megzöpült auteszuggesztív mámoraitól és valószínű, hogy a szofizmatóll narbotizált cselédleány néha igazi káldoté magasztosult a hit és a hirdetés lázában.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdelyi és bánági kiadókat napilapja
Szerkesztők: Giszka János és dr. Marton Ernő.
Felolvas szerkesztő Dr. Marton Ernő
Az Uj Kelet cikkeinek átányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Szent-e vagy örült?

Vannak tiszteltreméltó anakronizmusok. A nyugati civilizáció cinizmusa nevelés és tette a profétai meggyilbanulások, közönséges kórtal tünnetek degradálta a lélek xaláci it, mely hajdan hitet és kultúrát forrása volt. Mindenki, aki az ugynevezett reaktívokkal, szokványos társada mi beidegzettségekkel szemben az egyedi lelkesmeret szavát hangoztatja, — a „bolond” jelzőre tarthat számot. E tekintetben a tömeg hihetetlen kegyelenséggel tud itélkezni és rendszerint szörnyű bosszút ál szokon, akik túlrón építő konvencióit megsértik. A közvelemény most egy pesti fiatalember felett tört ilyen jogszolgáltással párt; egy fiatalember felett, akit még ap a is bolondnak tartott azért, mert kerülte a nőket és — valási rajongásba esett. A fiatalember megtagadta a husevést és azt követelte családjáról, hogy úgy éljenek, mint a remetéik. Az apa fiának ezen „regényes” allűrjeit vaskos tréfákkal gyngolta ki, — mire a fiu elszökött hazuról és azóta nyoma veszett.

Julinaoz Sebőre — mert így hívták a fiatalembert — még azt sem lehet ráfogni, hogy műveletlen, képzelődő szezenylegény, mert hiszen igen jó tanuló, sokat olvasott fiatalember, aki a családi körön kívül senkit sem akart megnyerni hívéül.

Ideje volna már a könnyelmű megítélésnek, melyek az ilyen lelki exaltációkat egyszerűen az örület körébe vonják, kellő értéktarté leszállítani. A mai tudásosan elrea zálódott európai világ igazán kevés jogot formáhat magának ahhoz, hogy a maga mechaikai látásával olyan finom, előtte érthetetlen lelki jelenségek felett mondjon bírálatot, melyeket se magyarázni, se megérteni nem tud. Akik a hitet, mint a testi komfortot hiegesztő lelki komfortot fogják fel, te m szetsesen nehezen érthetik meg, hogy vannak olyanok is, akik számára egész benső viárukak, fantáziájukat életérzésüket kitöltő fludum a hit. Senki sem állíthatja, mert hiszen nem is bizonyíthatja, hogy a lélek és fantázi megfoghatatlan kreációi, mint a látomások, hallucinációk — nem éppolyan realitások az emberi létnek, mint a testi megnyilvánulások, mint a munka és a tett. A „credo, quia absurdum” (hiszen, mert lehetetlen) eive mely bőcselelti megmondoláson nyuazzik, mert hiszen magának a lehetetlenség fogalma is emberi képzelet szüleménye, tehát — valóság. A képzelet, mely Julinaoz Sebőt hatalmába kerítette, lehet az ó szempontjától tragikus, sőt az is, de valami esetre sem gnyolódásra méltó jelenség. Nem bizonyos, hogy cupá isteni naivitás szüleménye és a rajongás; inkább valószínű, hogy koravén érettség, a mai világ kegyetlen sivárgásával, a szülői hazai utató any gnyággal való szembehelyszkedés, egyszerűen: reakció.

Julinaoz nagyfő ere s m nibe sem különbözök a tudományos léleleti nagyüldetől, mint ahogyan S rindberg és Schopenhauer nagyüldete oak formában, de nem tartalomban és intenzitásban különbözök az anachoréták lángoló tagadásától. Julinaoz Sebő erősen atavisztikus, de nem egészen abnormalis jelenségre korunknak. Lehet, hogy a jövendő nagy lelki mozgalmak, a mai elanyagiasodott világ tagadása az ilyen Julinaoz-féle egyéniségekön szunayad, akiket a materialis tulnyoly, a magatörz sroinak tükrözötetésétől iszonyodó társadalom, természetesen bolondnak nevez és legfeljebb gnyos tréfára méltat. Éa bizony ezt a Julinaozot nem bolondnak, hanem igen nemes, tisztá ifjunak látom, aki tévelygéseira keresztül ilyen élesen látta meg korunk dogmatikus civilizációjának fertőjét. Ez a Julinaoz Sebő megható, sőt tiszteltreméltó anakronizmus napjainknak.

— Herriot látogatása a párisi angol követnél. Párisból jelentik: Herriot tegnáp meglátogatta Lord Creve angol nagykövetet, akinek köszönetét fejezte ki Baldwin és Chamberlain becsédelért, amelyek hangsúlyozták a francia és angol barátság további fentartását.

— Egy zsidó korcsmáros tragikus halála. A newyorki lapok h sabaton át figyeltakoznak Alexander Stein zsidó korcsmáros tragikus esetével. Az elmúlt napok egyi-én Stein Clinton street 250. szám alatt korcsmájában délután megjelent két feltegyverzett bandita. Parancsokra Steinnek fel kellett emelnie kezeit. A banditák átszúrták ruháját, kivették tárcáját és zsebeiből kiemelték aranyóráját és láncát. Egy gyémántgyűrűt is le akartak huzni ujjáról, minthogy ez nehezen ment, a banditák egyikük le akarta vágni a korcsmáros ujját. Ez arra kérte a társait, engedjék meg, hogy maga huzzale a gyűrűt. Alig fejezte azonban be kérését a másik bandita két lövést irányított feleje. Stein összeszeesett, támadóit pedig kintek és felültek a rájuk várakozó automobilra. Súlyos állapotában még volt annyi ereje, hogy barátját, Ruben Kaufmann magához kérije, Kaufmann a szerencsétlen embert kórházba szállította, ahol megoperálták. Az operáció azonban nem tudta megmenteni az életnek és Stein, mielőtt eszméletét visszanyerhette volna, meghalt. A szerencsétlen ember hat gyermek spja. Felesége pedig most várandó a hetedik gyermekre. A részvét a család iránt nagy. Az asszony eladta üzletét, a gyermeket pedig arházzak fogadják te.

— Nagyváradról kiutasították az idegen állampolgárokat. Nagyváradról jelentik: A szociálistelepléses ünneppélyével kapcsolatos óvintézkedések ből kifolyólag a sziguranca kiutasította a Nagyváradon tartózkodó idegen állampolgárok egy részét, mint nem kívánatos elemeket. A nagyváradai sziguranca intézkedése nagy rídólmát betett a városban tartózkodó idegenek között, akik intervenciótak Popovici prefektusnál. A prefektus kijelentette, hogy a már elrendelt kiutasításokat esetenként revizió alá veszi és ahol arra nincs ok, a kiutestást visszavonja.

— Az „Esti Lloyd” kiadója megegyezett munkatársával. Aradról jelentik: Meitius ennek idején, hogy a „Esti Lloyd” volt szerkesztőség tagjai kérésüket indították Grün Soma kiadó ellen a felemondási időre járó fizetést kéréjék. Az aradi törvényszék ez ügyben a tárgyalást többször kitűtö, de íelére mindaddig nem került sor. Ma váratlan fordulat állott be az ügyben, mert Grün Soma ügyvédje utján magához kéréte a felperes újajárókat és kiegyezést ajánlott fel. Hosszabb vita után sikerült olyan megegyezést létesíteni, amely szerint a követeléseknek egy részét azonnal, a másik részét pedig három hónapon belül kitűteti az alperes kiadó.

— Kihírdették az ítéletet a selyempészek ügyében. Nagyváradról jelentik: Csontörtésök del-előt: kezdte meg a nagyváradai törvényszék. Szende Károly és társai selyempészesi bűnügy tárgyalását. Mint ismeretes, ebbe a selyempészesi ügybe keveredett bele Bárdos Jenő a kolozsvári Au Bon G ut árúház tulajdonosa is. Mígntán Bárdos a napokban Magyarországra távozott, a törvényszék rövid tanácskozás után úgy döntött, hogy Bárdos Jenő ügyét egyelőre kiképcsolja a tárgyalás anyagából és ha majd lökerül, akkor fogják ellene folytatni a tárgyalást. A bűnelkén: szereplő börtönt és a bűne levő s lyemárat adáig szintén letétként kezelik. A többi vádlott ell n azonban megtarják a tárgyalást. Ezek Szende Károly és Borost Titusz határrendőrségi honiszár. A csontörtök del-előt a vadirat felolvasásával tett el és így a tárgyalást oak pánteken fejezte be a törvényszék és ugyancsak meghozta az ítélet-t is. A törvényszék Szende Károlyt kilenc, Borost Titusz határrendőrségi kapitányt pedig hat hónapi fegházza ítéte.

— Gyarak és vállalatok figyelmebe. A rendőrség felhívja az összes gyarak t és vállalatokat, hogy a személyzetükről szóló kimutatást öt nap alatt adják be a rendőrség információs oáz alyánál. Ez a felhívás azokra a vállalatokra is vonatkozik, amelyek az eddigi felhívásoknak még egyszer sem tettek eleget: és most ez utolsó alkalommal ha elmulasztják, úgy magas büntetésben részesülnek. Az információs iroda felaléri az összes gyarakat és vállalatokat, hogy ezután a személyzetükről szóló kimutatást minden tizenöt napban újólág adják be.

— Beszaráblal banditák kiirtottak egy földművescsaládot. Bukarestből jelentik: A honjcsendőrparancsnokság arról tett jelentést a belügyminisztériumnak, hogy ismeretlen banditák fejzsze-csapásokkal meggyilkolák Anton Polkán gazdálkodót, feleségét, szolgáját és két kis unokáját, azután teljesen kifosztották az áldozatokat. A megindított nyomozás eddig még nem tudta a tettesek kilétét megállapítani.

— Miniszterek látogatása Aradon. Vaitoianu közlekedési és Angelescu közoktatásiügyi miniszterek vasárnap Aradra érkeznek, ahol meg fogják tekinteni a megye iskoláit és közoktatási intézményeiket. Ezután a miniszterek Nagyváradra utaznak.

— Harc a halálos ítélet ellen Amerikában. A Leopold és Loeb-estet kapcsán Amerikában újra felújult a kriminológiai probléma: időszerte, hogy a szabad köztársaság területén a törvénykezésben megmaradjon a halálos ítélet. A napokban a Manhattan-opera hatalmas nézőterén óriási közönség előtt viaták ezt a kérdést. Clarence Darow, a Leopold és Loeb-pör védője, a halálos ítélet ellen foglalt állást, míg Alfred Toley, a bíró, a halálos ítélet megtartása mellett érvelt. Louis Marshall volt a semleges szónok. Darow szavalatában azt állította, hogy a bűnözőket nem azért ítélik halálra, mintha ezzel csökkenteni akarnák a gyilkosságokat, hanem tíz ára azért, mert az emberben meg benne él az ördöklési ösztön és val mi pszichikai kiálgástalál az ördöklésben. Erre az érvelésre Toley bíró egy statisztika felolvasásával válaszolt. Ezerint évente Amerikában tíz-szer emert gyilkolnak meg. Ha a gyilkosok nem felölnek a halálos megtorlás-tal, akkor es a szám mindenesetre háromszor akkora rá nőv k-dne. Beszedben Mr. Darow, aki nyomban vala olt kifejtette, hogy a börtönök tele vannak szeény és teh-tetlen emberekkel és ezek szegény embereket késztenak, minthogy ezeknek nincs módjában tethetősége ügyvedet venni maguk m llé. A hivatalból kiáldott ügyvedek pedig ríd-szerint a legkevésbé tehetségesek. Még nem volt eset rá — mondta — hogy gazdag embereket felakasszanak, holott gyilkos a gazdagok között éppen elég nagy számban akad.

— Az UGIR küldetése Vaitoianu miniszternél. Bukarestből jelentik: Az ötvényszázalékos exporttarifa eltörlése céljából az UGIR bukaresti igazgatósági ülése küldöttséget meocsztett Vaitoianu közlekedésiügyi miniszterhez.

— Jugoszláviában egységesíteni akarják az adórendszer. Belgrádból jelentik: Dr. Satojadinovic Milán, Jugoszlávia új pé zgyminisztere pénzügyi politikájával kapcsolatban kijelentette, hogy megma ad az előző Parisi kormány politikájának alapjait. Ezt a politikát három szóban így lehetne kifejezni: a valuta tekintetében: defláció, a költségvetés terén: egyensúly, a kiadásokban: takarékoság. A Davidovics kormány rövid intervalluma alatt a valutapolitika rem szenedett semmi változást. Ami a költségvetési bevételeket illeti, a mai viszonyok között körülbelül pontosan meg lehet állapítani a bevételi előirányzatot. A parlament feloszlatása miatt az 1925—26 évi költségvetés munkálatai egyidőre megszüntadnak. 1925 április elején mindenesetre be fogunk lépni a költségvetés tizenkettedik szakába. Ez semmiestre sem kedvező, de van egy előnye, hogy a rgi alacsonyabb költségvetés marad egy ideig érvényben. Száho ö-zintén és oda-dással dolgozott az adórendszer egységesítésén. A közvetlen adók egységesítésének kérdése azonban t vábbra is nyitva maradt de azonnal hozzáfog az adózás egységesítésére irányuló munka folytatásához. Ezt a kérdést nagy körültekintéssel és tizy-lellemel kell kezelni. Mígntán most a költségvetés tárgyalása elmrad, lesz idem az áll mi bevételek és kiadások újóbbi felülvizsgálására. Ezelekre nem lesz semmiféle új adóteher, sem új adók sem új illeték.

— A kazántulajdonosok választmányi ülése. A kazántulajdonosok szövetségének éves választmányi tegnap délelőt a kolozsvári közömi irodában értekezletet tartott, amelyen részt vett D-mian David mérnök, hatósági kürteti kazánfelügyelő is. Az értekezleten a szervezet k építéséről és a kazánvizsgálási díjak megállapításáról tárgyaltak.

— R mában követelik az új választások kiírását. B-mától jelentik: az ellenzék egyben ulag elhatározta, hogy nem vesz részt a kamara ezutáni ülésén, hanem követeli az új választások kiírását.

— A görög-keleti lelkészek nagyvárad kongresszusa. Nagyváradról jelentik: Ma del-előt kezdődött meg a romániai görög keleti lelkészek két napra terjedő kongresszusa. A kongresszus del-előt tíz órákor nyitotta meg Balan metropolitás, akinek üdvözlő szavai után Scriban archimandita, Popovici prefektus, Gocan tanfelügyelő és Laszár Aurél szólaltak fel. A tulajdonképeni program csak délután veszi kezdetét, amikor is az egyik legfontosabb kérdés, a konkordánum kerül megvitatásra.

* Gumibélyegzőket (háber nyelvűeket is) olcsón szerezhet be Imperfal-nál, Cluj, Minorita-utca. Tegyen próbarendelést.

ABB

utja a marok-

bivatalos jelentés
t-ni fogja marokkoi
es uj módszerekkel.
Dae ki el nt-ite az
rnlmények lehetet.
tszaállítását.

csak a szov-

rah séné or, a kül-
kijelentette, hogy
jtekormányok Ame-
történhetik meg.
t, hogy az Egyesült-
tségekbe, vagy más

erlövés
gyűlésen

rikói parlamentben
bit, amelynek során
ereikre: és valóság s
Dob mint lé szá
ent elsteremben.
át képviselő seba-

ország új
vete

ette, Franciaország
a „Zürcher Zei-
hogy lehetséges a
ak a német deso-
gyó németek nem
pisarozástól. A né-
i a keleti határok
viszassadását. Ha a
reghajítja a Dawes-
indenesetre számít-
határkérdés függ
szoroság felé.

m vesz részt
léseln

ratikus ellenzéki
ment ülésén többé
olja ez új válasza-
a incidens nékül
kezelt az elbnyit
saliniról és G-
hogy az ülést a
szék fel. Muso-
sbea hozzájárult.
képezt nem vett
k azelőtt: Golliti

ok,
!

Komlós

Satu Mare

MEKET!

KÖZGAZDASÁG

Negatív az új vámtarifa hatása a belföldi vaspiacra

Resica 8.75 lejért adja a vasat. A galáci importőrök olcsó belga vassal árasztották el Erdélyt

(Cluj Kolozsvár, november 13. Az Uj Kelet tudósítójától) A vámtarifa emelése után mindenki azt várta, hogy a belföldi termelésben lényeges változások fognak beállni, különösen a vaspiac terén. A nagy part termelés azonban nem emelkedett, az árakat sikerült megstabilizálni és a belföldi piacon biztosítani a belföldi gyártás helyét.

Ma már azonban objektíven megállapítható, hogy ezek a remények nem váltak be, a vas ára nemhogy stabilizálódott volna, hanem ellentézetesen esett. Hónapokkal ezelőtt Resica még 11 lejért adta a vasat, míg ma ugyanez a vas csak 8 lej 75 baniért. A vámtarifa revíziója csak akkor lehetett volna kedvező hatással az árakra, illetve az árak stabilizációjára, ha a pénzügyi helyzet nem esne ki a fogynak. Ez a csökkenés ma már olyan minimális, hogy a gyáraknak a legnagyobb előfeszítésükbe kerülne az egyik-hányadát is elhelyezni.

A vaspiacra vonatkoztatva ezt a szitációt, annál is inkább súlyosnak mondható a helyzet, mert külföldön a vasárpiac állandó és fokozatos emelkedés észlehető. Ez az emelkedés, ha nem is pozitív, mégis jelző, mert ma az is emelkedésnek tudható be, ha az árak nem esnek. Az erdélyi vaspiac helyzetét egy speciális körülmény még válságosabbá tette. Még az új vámtarifa bevezetése előtt a regáti vaskereskedők az olcsó tengeri utak felhasználásával

rengeteg belga selejtes árut importáltak. Jóllehet a galáci és regáti piacok sem a félre nem volt elegendő az erdélyi piacot, most ezekkel a selejtessel, de olcsó árakkal árasztották az erdélyi piacot és erős konkurenciát csináltak a jó minőségű osztrák, cseh és erdélyi vasáraknak.

Ezt a piaci offenzívát, bár erdélyi kereskedelmi körökben csak ármenetnek tartják, mégis pillanatnyilag igen megérzi az erdélyi kereskedelem, mert hiszen a súlyosan megapadt fogyasztási kérv meglet még minimális üzletkötések sem jöhetnek létre.

A jóm-nőségű áruval rendelkező közép és kiskereskedelem így teljes üzleti tartózkodásra kényeztetül és el van hátrózva arra, hogy félévben belül nem megszűrozza az üzle kötetet, annál is inkább, mert a galáci piacnak nincs meg a szilárd kontakusa az erdélyi piaccal és így remélhető, hogy a jelenlegi állapot nem fog stabilizálódni. A fogyasztás teljes leépítése, mely csak természetesen folyománya a pénzügyi zsinak és az igények lefokozottságának, minden vonalon, de különösen a vaspiacban így teremt szinte elviselhetetlen alapokat. Miesem természetesebb tehát, mint az, hogy ily körülmények között a belföldi belföldi vas utja nemhogy megnehezült volna, hanem könnyebb és olcsóbb, mint valaha. A vámtarifa revíziója tehát negatívan mondható, legalább is a vas árakra vonatkoztatva.

Negyvenegy és félmillió lejjel csökkent a bankjegyforgalom. Bukarestből jelentik: A Banca Nationala jelentése szerint november 1-én 19 milliárd 163 millió 519 ezer lej volt forgalomban, ami az előző hónappal szemben majdnem 41 és félmillió csökkenést jelent.

Angol tőke térfoglalása Romániában. Londonból jelentik: A „Financial News”, amely Anglia egyik legnagyobb gazdasági napilapja, legutóbbi számában vezetőhelyen foglalkozott az angol tőke romániai térfoglalásáról. A „Financial News” a következőket írja: „A háború előtt a német tőke, a német érdekeltségek különleges elbánásban részesültek Romániában és megkülönböztetett szerepük volt az ország gazdasági életében. Az ősezes gazdasági erőttörések a germán tőke vagyonát képezték és minden jelentősebb vállalat, üzem vezetője német volt. Ha a világháború nem lépett volna fel természetes reakcióként Romániában a germán áramlat ellen, akkor ma Románia a német birodalom gazdasági fiókjá volna. A háború után a román nemzeti tőke bármilyen erőfeszítése árán sem képes oly teljesítmények keresztülvitelére, melyekre az idegen tőke elenyésző töredéke vállalkozik. Másrészt azonban a román kormány ügyléseik elhatározta, hogy a nemzeti tőke természetellenes hirtelen megerősítése árán még akkor is, ha ez nagyobb gazdasági zökkenést, sőt kisebb-nagyobb katasztrófákat vonna maga után, továbbra is megtartja az idegen tőkétől való teljes függetlenségét. Itt ezen a ponton került szembe egymással a román politika a román gazdasági élettel. Ami az angol tőkét illet, el kell foglalja

Rómnia gazdasági életében azt a helyet, mely őt hatalmi súlyával fgyva megilletti. A román gazdasági és politikai körök pedig, ha valóban azt a szent célt tartják szem előtt, hogy a lej megszilárduljon, a gazdasági élet rendez mederben folyjon akkor természetesen tág teret Nagybritannia tőkéje rendelkezésére.”

Megnyiták a bukarest-szeged-bécsi vasúti vonalat. Bukarestből jelentik: A kormány hozzájárult a szegedi iparkamara azon kérésihöz, hogy a Temesvár-Zombolya-Nagyikinda-Szeged vasúti vonalat újból megnyiták. Együttelvetben h jlandónak mutatkozott a Bukarest-Temesvár-Szeged-Budapest-Becs vonal szabaddá tételére, amely a legtró időbb vonal lesz nyugat felé.

Új működési engedélyeket adott ki a specias gazdasági bizottság. Temesvárról jelentik: A specias gazdasági bizottság legutóbb a következő bansági és aradi vállalatoknak engedélyezte a működését, illetve alaptőkeemelését: Panónia gazdasalom rt. Zombolya működési engedély, Concordia-nyomda Arad működési engedély, Baumer, Steiner & Co. Luos likérgyár működési engedély, Atlanta textilipari rt. Temesvár működési engedély, Első Temesvári Szeszgyár és Szeszfinomító rt. alaptőkeemelés jóváhagyás, Turul cipőgyár Temesvár alptőkeemelés jóváhagyás, Treise telegyár rt. Zombolya működési engedély, Holerbach & Co. Első Bánáti Keztyűgyár működési engedély, Comlonesca Banca si Casa de Economie Bánátkomlós alaptőkeemelés jóváhagyás, Banca Podgorica Aradulni s. a. Györök alptőkeemelés jóváhagyás,

Polári Tarsaspanatár rt. Temesvár alptőkeemelés jóváhagyás.

A mai valutapiac

A mai napon változatlanul élénk volt a devizák iránti kereslet. Az arfolyamok a következők: O sztrák korona 383-385, magyar korona 410-415, cseh korona 550-555, francia frank 990-995, svájci frank 8570-8585, dollár 181-185 00, angol font 855-860, olasz lira 805-810.

Valutapiac november 13-án:

Bukarest. Devizák: Páris 978, Berlin 846, London 846, Newyork 183 00, Róma 800, Zürich 85 50, Bécs 26 00, Prága 550, Budapest —.

Bukarest. Valuták: Napoleon 725 —, márkák 43 00, leva 133 török lira 98 font sterling 885, francia frank 1000, svájci frank 85 50, olasz lira 810, drachma 320, dinár 255 —, dollár 183 00, lengyel marka 85 00, osztrák korona 26 25, magyar korona 23 00, cseh korona 535.

Zürich. Nyitás-Zárás: Berlin 123 50-123 50, Amsterdam 207 50-207 50, Newyork 519 25-519 25, London 2391 00-2391 00, Páris 2745 00-2745 00, Milánó 2251 50-2260, Prága 1545 00-1545 00, Budapest 9 25-9 25, Belgrád 747 50-145 00, Bukarest 285 00-285 00, Varas 99 75-99 75, Bécs 73 25-73 25.

SPORT

Öszeállították Kolozsvár válogatott csapatát. Vasárnap indult a válogatott mérkőzés Kolozsvár Kolozsvár és Nagyvárad reprezentatívjai között. Mindkét kerület a legjobb játékosait igyekszik a küzdelembe belevinni, hogy a sokat vitatott sporthegemonia kérdése végre a zöld gyepen megoldást nyerjen. Kolozsvárt a szövetségi kapitány távollétében a válogatott csapatot válogató bizottság állította össze és pedig a következőképpen:

Számári
Kriechotter—Málnási
Fazekas—Pop—Husa
—Chifor—Bakivovszky—Bonciocot—
Giurgiu I. Oipeigan

A csapatból hiányzik Braun, akit szintén meghívtak, de 5 külföldre utazott és így a meghívást lemondta. Meghívást nyert még F. h. n. a Haggibor kiváló öszeakötő játékosa is, aki azonban betegsége miatt nem játszhatik. A csapat lényegileg meg egyezik a mi véleményünkkel is, csupán Caifor beállítását tartjuk szépséghibának. Nagyváradon tegnapi próbamezőzés volt és ennek alapján ma délelőtti állítják össze a csapatot. A várdi válogatottak Szombat éjjel érkeznek Kolozsvárra. A mérkőzést Suciu kapitány, az ismert brassói bíró vezeti le.

Suciu Adrian volt nemzeti szövetségi kapitány megjelent a központi futballszakszabály ülésén és beszámolt az olimpiai turáról. Feltétlenül megbízható magánértesülésünk szerint a központi Labdarúgó Szakszabály 10-én ülést tartott, melynek egyetlen tárgya volt Suciu beszámolója az olimpiai turáról. Suciu részletesen ismerteti a tura lefolyását és ennek alapján az ex nemzeti kapitányt rehabilitálták és csupán abban találják bűnösnek, hogy az elszámolás benyújtásával késedelmeskedett. Emiatt kisebb pénzbírsággal sújtották. Az ügyre holnapi számunkban visszatérünk.

Befejeződött Kolozsvárt a bajnoki szezon. Tegnapi délután folyt le Kolozsvárt az utolsó bajnoki mérkőzés a Victoria és az Academia csapatai között, amely előbbi 2:0 győzelmevel végződött. Ezzel az ősi bajnoki szezon lezárult.

Double raglanok

férfi- és fiuruhák

M. Neumann

cégnél Cluj, Piata Unirii 14.

Izrael & Co.

szücs és szőrmedivatáruháza Cluj, Calea Victoriei No 2.

Tekintse meg szőrmedivat ujdonságainkat!

Bundák, boák, nappa bőrkabátok és gyermekbundákból nagy választék.

Szörme és fonalfestés!

Ószi ruhákat és bármilyen kolmét a legjobban fest és tisztít **„KRISTÁLY” KELMEFESTŐ-GYÁR** CLUJ

Szörme és fonalfestés!

Világ gyal: 04 Világ Világ Az o 4 p'ses f K17, Bd Ha3, gy

Helyes Edelstein (Cluj). Dr. man Sánd Marmatiel Lipót (Sib Sándor (O Goldberger fenes (Gal

R. D. sem úti m dosan tant a feladván hires felad tán próbál K. M. miatt nem válaszolni nya nem é így pl. níz azonkívül

Csomagoló papirosért

telefonáljon Cluj 225-nek!

Ferencz Mendel

Külföldi, elsőrendű minőség, olcsó!

Str. F. David 16.

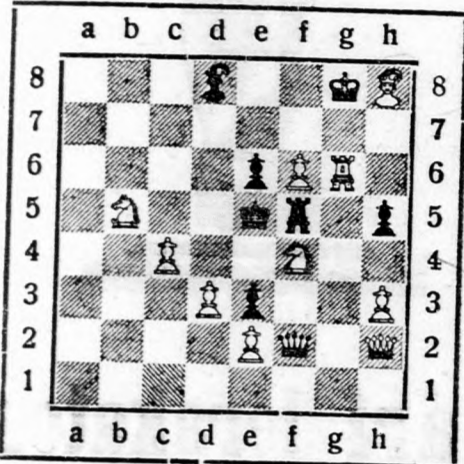
SAKK

Rovatvezető: Dr. BRÓDY MIKLÓS

6. sz. feladvány

Dr. Bródy Miklóstól (Cluj).

Sötét: Kc5, Vf2, Bf5, Fd8; gyal: e3, e6, h5 (7db).

Világos: Kc8, Vf7, Bg6, Fh8, Hb5 és f4; gyal: e4, c3, e2, f6 h3 (11 db)

Világos indul és a 2. lépésre mattot ad.

Megfejtés

Az október 31-én közzétett Heathcote-féle 3 lépéses feladvány megfejtése: (H állás: vil. Kf7, Bd3 és h4, gyal: d2, e2, f4; sötét: Kf5, Ha3, gyal: b4, c5, e6, g7.)

- 1. Bd3-c3 b4xc3 (A)
- 2. d2-d3 t. sz. ♘
- 3. e2-e4#

A)

- 1. Hc3-c4 (B)
- 2. t. sz. ♘

B)

- 1. e5-c4 (C)
- 2. t. sz. ♘

C)

- 1. Hc3-b5 (b1, c2) (D)
- 2. Bg3xc5+
- 3. f4-f5#

D)

- 1. Kf5-e4
- 2. b4xc3 (Kd4)
- 3. f4-f5#

Helyesen f-jtették meg: Baumzweig Andor, Edelstein Jhuda, Kertész Miklós, Paneth Ötön (Cluj), Dr. Kálmán János (Salonta M-re), Friedman Sándor (Gherla), Koffler Mózes (Sighetul-Marmatiei), Klein Soma (Sacuen), Weissfeld Lipót (Sibiu), Rth Dező (Satmar), Gldring Sándor (Or-dea-Mare), Stern Mózes (K-s-Kján), Goldberger Lajos és Berta (Cluj-aresti), E. Harfenes (Galati).

Szerkesztői üzenetek

R. D. (Satmar). Ujabbán beküldött kettősem úti meg a mértéket. Ajánljuk, hogy gondosan tanulmányozza meg a feladvány-költészet műszabályait, valamint a híres feladvány-szerzők alkotásait és csak azután próbálkozzék.

K. M. (Sikehal Marm.) Sajnos, időhiány miatt nem tudunk külön levélben kimerítőleg válaszolni soraira. Ujabbán beküldött feladványa nem éppen rossz alkotás, de hibái vannak. Így pl. nincs tisztázva a gazdaságos mattállás, azonkívül 1. Bg2+ lépésre duális, mert Hd2+

on kívül Hf2+ is meg. Próbálkozzék kisebb figura-nyaggal, akkor a gazdaságosság elvét is kereszthelheti.

Sakk-hírek

Szovjet Oroszországban elég élénk a sakkélet. Legutóbb folyt le a 3-ik nemzeti sakkverseny Leningrád-ban (Szt. Pétervár) szeptember hónapban. Az első díjat, mint előre várható volt, Bogoljubow nyerte, aki 17 játszmából 15 egységet ért el és így erős-n megelőzte a fiatal Romanovszkyt, aki 12 1/2 egységgel lett második. A 3-4 díjat ex aequo Bogatyicuk és Löwent sch osztották 11 1/2 egységgel, míg Rabinovics 10 egységgel ötödik lett.

S. 206-1924

Pályázati hirdetés

A tárgyműre-i (marosvásárhelyi) orh. izr. hitközség a megüresedett egyházi **שמש** és pénzbeszéltői állásra ezennel nyílt pályázatot hirdet. Pályázókól megkövetelik: valóságos életmód, megbíható jellem és hogy az állással járó tennedekben kellő jártassággal bírjanak.

Fizetés és egyéb járandóságok közös megállapodás szerint. A kelőten felszerelt pályázatok legkésőbb f. é. november hó 21-ig b. küldendők alulrott elnökség címére.

Tárgyműres, 1924 nov. 9-én.

Singer, titár

Mandl Mór, hitk. elnök.

RASOLO
széleskűti borrováló por
★
1/4 kgm. ára
8 lei

LEBOVITS
torbélykészítő,
Sata-Mare
★
Viszonteladók-
nak 5 kg 120lei

TEÁSKANNA

„tartalomdus”

AZÉRT LEGOLCSÓBB ÉS EGYUTTAL

LEGFINOMABB TEA HASZNÁLATBAN

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Keéri Szántó Imre hangversenve. Tegnap este tartotta egyetlen hangversenyt Keéri Szántó az Iparos Egyletben. Tegnap sikere csak hatványozta a múlt évét. Játékában összehangolt a végtelen finomágtól a dühöngésig fokozódó dinamika, elmélyedés és a határtalan virtuozitás, amely a fékezhetetlen szenvedély vált ki belőle. Oly finoman Chopint játszani még nem hallottunk mint tegnap: Nocturn, Walzer, Mazurka egyformán elevenednek meg ujjai alatt. Finom játéka nagysejten érvényesült a Schubert darabokban is. Grandiózitása pedig negyszerűen hatott a Reimaninoff, Aronszky, Blumenfeld és Tauszig (Militärmarsch) egy-egy darabjában. Azért mégis talán legszebben, legpajánabban a Schumann szimfonikus variációt játszotta. Schumann ezen legszebb művének minden egyes nótája gyönyörűen érvényesült előadásában. Sokáig felejthetetlen lesz a tegnapi est azok előtt, akik játékában gyönyörködtek. Vége-hossza nem volt a ráadásoknak, amelyek mind Chopin műveiből voltak. (Dr. -bia.)

Színházi iroda közleménye

Grozavescu a Bajazzókban. Pénteken este lép föl először Grozavescu a Bajazzókban. A művésznék ez a legkedvesebb és leg híresebb szerepe. Bécsben, Berlinben, Budapesten ebben a szerepben aratta legnagyobb sikereit. Rigoletto, Tosca, B. héméletre nincs már egyetlenegy jegy sem a pénzárnál, mert ezeket az előadásokat bérletfolyamban tartja meg a színház, azonban a Bajazzókra kaphatók még korlátozott számban jegyek, mert ezt az egy előadást bérletszűnetben tartja meg a színház.

A MAGYAR SZÍNHÁZ ESTI MŰSORA

Péntek: Bajazzók. (Grozavescu vendégjátékával. Léva Ilona főlépésével. Előtte: Szemet szemért fogért! [2-oltszor. Bérletszűnetben. Emelt helyárakkal. Sorozatszám: 125.]

Szombat d. u. fél négykor: Süt a nap. (Második ifjúsági előadás olcsó helyárakkal. Előadó tanár Kiss Ernő. Sorozatszám 126.)

Szombat este 8 kor: Rigoletto. (Grozavescu bucsufőlépésével, és Marcus Ritta vendégjátékával. Emelt helyárakkal. Napi bérlet 31. szám A. Sorozatszám: 172.)

Vasárnap délelőtt fél 11-kor: I. Anatole France. (Kunc Ádám bevezető előadása.) II. A fekete kenyér. (Ira Anatole France, előadja Oóor Lili.) III. Crainqu-bille (Ünnepi előadás Anatole France emlékezetére. Mérsékelt helyárakkal. Sorozatszám: 128.)

Vasárnap d. u. fél négykor: Három grácia. II-odszori rendes helyárakkal. Elővételi díj nélkül. Sorozatszám: 129.

Vasárnap este 8-kor: Pompadour Jubiláris előadás: 25-ödször. Rendes helyárakkal. Napi bérlet 32. szám B. Sorozatszám: 130.

MOZGÓK MŰSORA

SELECT-mozgó. November hó 14. Premier. A NIBELUNGOK. A világhírű német hősköltemény filmen. Filmre írta Thea Harbou, rendezte Fritz Lang. Főszerepben Hanna Ralph és Paul Richter.

Urania mozgó. Péntek, november 14. Premier. Az erők szüze. Dramai elbeszélés, t. le szenzációs fordulatokkal, 7 felvonásban. Filmre alkalmazta a híres amerikai rendező D. W. Griffith.

Apollo Mozgó. Péntek, nov. 14. Premier. A szürke egerek II. rész, A vörös gaz. 9 felvonás. Szenzációs amerikai bűnügyi dráma. Főszerepben Emilio Ghioni. Za la Mort.

Aufruf

Zur Verstärkung und Verbesserung der תלמוד תורה עם דרך ארמי in deren arme Weisenkinder nebst strengster aufsicht und jüdischen Studiums ein Gewerbe gründlich erlernen eine Le. existenz sich erwerben erlauten wir uns hiermit an die jüdische Gesellschaft die Bitte zu richten dieses heilige Unternehmen mit allen Kräften unterstützen zu wollen.

Wir sind fest in der angenehme Hoffnung dass jeder einzelner den die Zukunft der jüdischen Generation vor Augen steht diesen idealistischen Institutione grössere Beträge zukommen lassen wird. Sämtliche Spenden die an Herrn Präses Leopold Rosman zu richten sind, werden in diesem Blatte öffentlich quittirt. — Mit Glaubensbrüderlichem Grusse

Iclaudulmare, 8 marchesvan 5685.

Die Leitung

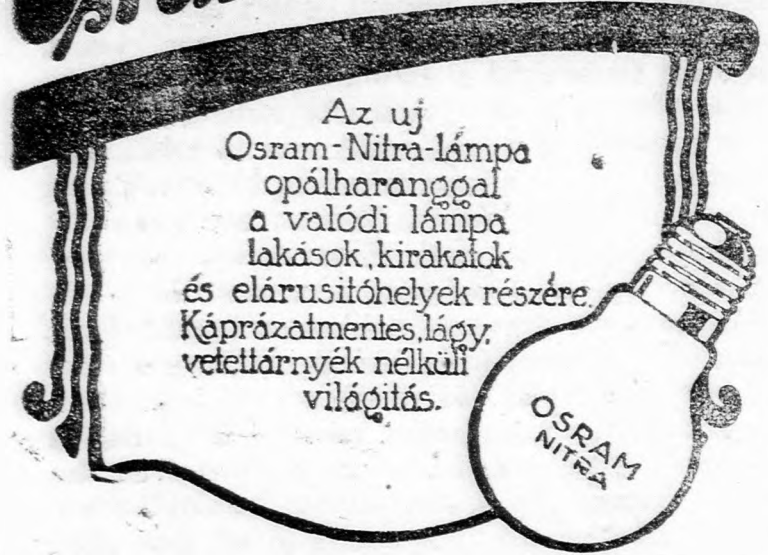

Longines

7 GRANDS PRIX

Legpontosabb óra

Az új Osram-világítóshoz

Az új
Osram-Nitra-lámpa
opálharanggal
a valódi lámpa
lakások, kirakatok
és előrusítóhelyek részére.
Káprázatmentes, lágy,
vetettárnnyék nélküli
világítás.

Osram lámpával tökéletesíti világítását

Libamáját veszek

a lemege-
sabb arban.

ישך vágott liba és kesce allandón legolcsóbban
kapható Zsira rendelést elfogadok. Baumhaff,
C. Reg. Ferdinand, [v. Wesselényi M. uccs 10]

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3-., vastag betűvel 6 lej. Leg-
kiseb apróhirdetés 30 lej, a1 ástkeresőknek 30% kedvezmény

Keresek 40-50 év z-
zsidó vall. su perfekt né-
metül beszélni tudó nőt
egy 6 és 4 éves gyerekek-
mellé, ki ezenkívül a fő-
zést is vállalja. Ajánlatok
Sándor Mór — Tg-Mures
cimre küldendők 8185

Naponta friss bivalytej
kapható házhozszállítva is,
Schwartzné, C. Decebal
Rudolf-u, 36

Aranyosgyéresen me-
degnül berendezett bor-
bélyozót nyitottam, úgy
hogy a legkényesebb igény-
eket is kielégíthetem.
A közönség nagyb. támo-
g. tását kérem, Szoher Mi-
hály 8184

Két zsidó fiatalember
vagy jobb két leány lakást
kaphat, cím a kiadóban

Könyvszükségletet az
Új Kelet könyvosztályá-
nál fedezze! Bárhol meg-
kaphat könyvek beszerzé-
sére.

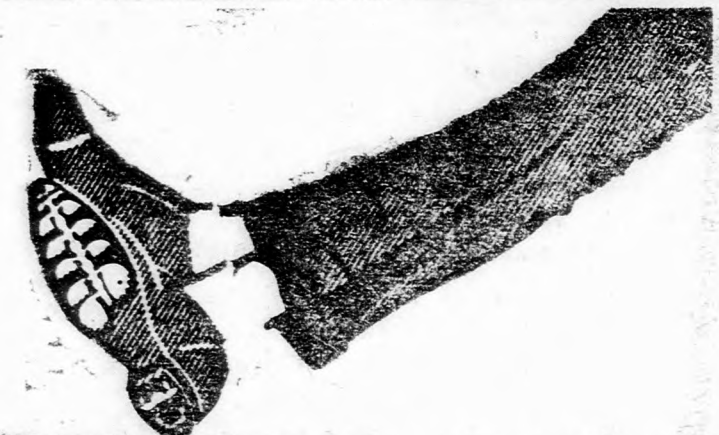
Két lo részere fél is-
tálló és egy kocsis in azon-
nal kisod. tr. Pata 131

Barzol

Fierarie
Vasüzlet
Cluj-Kolozsvár,
Plata M. Vit. 13
Telefon
1049

Veszek könyveket. Ma-
gyar és német nyelvű
klasszikusokat, közgazda-
sági és társadalom-tudo-
mányi gyűjteményes mű-
veket használt vagy új al-
lapotban veszek. Részletes
ajánlatokat armegjelölés-
sel „Könyvbarát” címre a
kiadóba kerek.

Hirdessen az Új Keletben

PALMA

kaucsuksarok és talp

ruganyossá és
zajtalaná teszi
járását, kiméli
lábát és cipőjét.
Tartósabb
a bőrnél!!!

Játékáru

és karácsonyfadisz szállítmányaink
már utban vannak. Ez évben is **idejekorán** és
nagy választékkal állhatunk t. vedóink ren-
delkezésére. Kérjük a t. érdeklődőket, sziveskedje-
nek dusan felszerelt raktárunkat megtekinteni, vagy
utazótisztviselőnk látogatását bevárni. Az időpontot
közölni fogjuk. Eladás kizárólag viszonteladóknak.

Nussbaum Testvérek

rövid-, nürnbergi- és játékáru nagykereskedés Targu-Mures (Maros-
Vásárhely)

Kiadás Nyomda- és Kiadóvállalat R.-T. nyomda Cluj, Strada Baron L. Pop (volt Brassay-utca) 10 szám.

"AGECO" R.-T. CLUJ, C. Reg. Ferdinand 82.

Gyári lerakatok:

Buhusi posztógyár
Prejmári posztógyár
Sroll pamutárugyár
Stb. stb.

Kémiai osztálya

képviseli a legelsőbb-
rangú külföldi (német)
vegyszeri gyárakat.

"Ageco" R.-T. CLUJ.

Szerkesztő
hivatal
Cluj-Kolozs-
b. P. p. (Br-
Telefon: S
és kiadóh
Zs. N. Sz.
A kéziratok
szerkesztős-
zendok. Kéz-
adunk
1924 nove
Az
Felln-
diák esete
sors vérs
alítottak m
napjaiban,
sz vens
nak ivelésé
Egyéneket
fendézéseve
vatott, ho
esendő h
szokat a m
tudo hány
magasat, v
lamokat v
bály előiré
nem gond
fenéges-ég
A Tud
ifjúságuk d
arra, hogy
sék azokat
fele tragédi
s b kottá
is urnék a
hiszenvedé
ket a szegé
a tudás mis
könyvörlete
nének a dia
A Felin-
jút. Fallner
közül való,
szik zomase
len oál, egy
tát: h kerül
ból, felemel
melynek ele
gét jelenti.
szivátaben a
tuk alatt az
keserű érzet
sz élet érte
tragikus tett
egyben; hős
tása alatt h
nyomags-ge,
sz ezernyi n
elboruló tek
Valljuk h
sorsa nagyj
Eleve eire d
eletét, a leh
sége, mely a
lehetetlen, h
lek, mint F
anyagi körül
fegyverh z
ast a legyöz
volna akcor
minden erőf
sz erre való
ban, ahol a
kialakítalam
De van r
is át-lansoit
méltojs ern
szhepszisueh,
teke iránt tá
nagyjában m
gunk körébet
ifjúságot fűti
túais proleta
szaporítsa sz
tenciák száma
kintetével ne
munkástömeg
tanárok vasat
az európai
holott ha e